

Mgbapụta akwadoro - Kraịst Onyinye sitere na Chineke

Randolph Dunn

Isi nke 1

The niile dị adị hà si n'ihe ọ bụla pụta, ọbunadi uzuoku?

The Hubble Constant (ihe ụfọdụ ndị ọkà mmụta sayensi ji mee ihe iji tụọ (na-eme atụmatụ) mgbasawanye e chere na a ga-enwe n'eluigwe na ala) agafewo n'ihe dị ka afọ 50, nke pụtara na eluigwe na ụwa dị ihe dị ka ijeri afọ 20.¹Na 1999 Hubble Space Telescope (HST) mere atụmatụ na e nwere ijeri ụyọkọ kpakpando 125 na mbara igwe, na nso nso a na igwefoto ọhụrụ HST achọpụtala ụyọkọ kpakpando 3,000 a na-ahụ anya, nke ji okpukpu abụọ karịa ka e ji igwefoto ochie hụ ya.²Ọ bụ ezie na anyị enweghị ike ịgụta ọny ọgụgụ kpakpando ndị dị na ụyọkọ kpakpando, anyị nwere ike ikwu na ọny ọgụgụ kpakpando dị na ụyọkọ kpakpando dị ihe dị ka 100 ijeri (100,000,000,000).³Anyanwụ bụ naanị kpakpando nkịtị. Ike ya na-eme ka ihe niile dị ndụ na usoro elu nwee ike. Obere mgbanwe na mmeputa ike ya nwere ike inwe mmetụta dij ukwu n'ụwa.⁴Ụwa anyị bụ otu n'ime mbara ala asatọ na ọny ọgụgụ buru ibu nke ihe ndị dị nta na-agba gburugburu anyanwụ.⁵

Ọ dị ka ihe ga-ekwe omume na ihe buru ibu na nke dij mgbagwoju anya na nke jikọtara ya nke ọma nwere ike ime nnọọ ma bụrụ nke e si n'ihe ọ bụla pụta?

Baibụl kwuru, si: “Na mmalite Chineke ('elohiym-plural - divine ones)⁶kere eluigwe na ụwa na ... mmadụ, nwoke na nwanyi!” (Jenesis 1:1

¹archive.ncsa.uiuc.edu/Cyberia/Cosmos/ExpandUni.html

²magin.gsf.nasa.gov/docs/ask_astro/answers/021127a.html

³curious.astro.cornell.edu/question.php?number=31

⁴jersey.uoregon.edu/~mstrick/astrometry/Astro_Lectures/sun.html#Intro

⁵nineplanets.org/sol.html

⁶ Lexicon Greek nke Thayerna Brown Driver & Briggs Hebrew Lexicon, Woodside Bible Fellowship,

mmadu, kama ndi mmadu kwuru site na Chineke mgbe Mmuo Nso na-edu” (2 Pita 1:20-21).

Pol kwuru, si: “Akwwkw Nso dum sitere n’ike mmuo nso Chineke, o bakwara uru maka izi ihe, iba mba, igbazighari na ozuzu n’ezi omume, ka e wee kwadebe onye nke Chineke nke oma iru ezi oru o bua.” (2 Timoti 3:16-17.)

"O [Jizos] gara Nazaret, bu ebe a zulitere ya, ma n’ubochi izu ike, o banyere n’ulo nzuko, di ka o na-eme. O wee bilie igu akwwkw. E nyere ya akwwkw mpiakota nke Aizaya onye amuma. Mgbe o wepuru ya, o chotara ebe e dere ya, si: 'Mmuo Jehova di n’ahu m, n’ihi na o tewo m mmanu izi ndi ogbenye ozi oma. O zitewo m ikwusa nnwere onwe nye ndi mkporo, na ihughachi ndi isi, ka m tohapu ndi a na-emegbu emegbu, ikposo afu nke ihu oma Jehova. (Aiza. 61:1-2) O wee chikota akwwkw mpiakota ahụ, nyeghachi onye na-ejere ya ozi ma nodu ala. Anya ndi niile no n’ulo nzuko lekwasiri ya anya, o wee malite isi ha, 'Taa akwwkw nso a emezuwo na nti unu.'" ((Ghuo Luk 4:16-21.)

O kwesiri ka o doo anya site n'akuku Akwwkw Nso ndi di n'elu na Chineke na-agwa mmadu okwu site n'Okwu Ya sitere n'ike mmuo nso, bu Bible?

Isi nke 3

Onye na-achikwa omume mmadu?

Chineke o na-egbochi mmadu ime mmehie? Ma o bu, Setan o na-amanye mmadu ime mmehie?

A puru ichota aziza nke ajuju ndi a n’omumu ihe Adam na Iv n’isi nke ato nke Jenesis.

Chineke debere mmadu, bu Adam na Iv, n’Iden (paradajis). O tinyeziri ya n’oru na-agwa ya ka o lekota (lekota, uwe) ma debe ya. Cheedi echiche, n’oge a na ndu mmadu, o no n’ebe zuru oke yana na mmekorita zuru oke na Chineke, onye kere ya. Cheta na ekere mmadu n’onyinyo Chineke, o bughu n’oyiyi ya kpomkwem. Ilekota ogige Iden abughu nani ihe Chineke choru n’aka Adam. Chineke nyere Adam na Iv ntuziaka, nye iwu ka ha ghara iri mkporu sitere n’osisi ima ezi ihe na ihe ojoo. “Unu

nweere onwe unu iri mkpuru sitere n'osisi o bu la di n'ubi a: ma unu erila mkpuru sitere n'osisi ima ezi ihe na ihe ojoo, n'ih na mgbe i riri mkpuru sitere na ya, i ga-anwuri. (Jenesis 2:16-17 GWT)

"Chineke goziri umu mmadu ndi a site n'isi ha, Muo omumu, baan uba, juputa uwa, mee ka o diri n'okpuru unu: burunu ndi nwe azu di n'oke osimiri, na anu ufe nke na-efeghari, na ihe o bu la di ndu nke na-akpu akpu n'elu ala." (Jenesis 1:28)

A si na Chineke mere mmadu n'enweghi ikike ime mkpebi, O gaarghi enye ya ntuziaka na-achok ka o mee nhoro, o bughiri iri mkpuru sitere n'osisi, "Muanu omumu, banu uba, juputa uwa, buda;" ma o bu ilekota ogige Iden.

Ugbu a, o puru ibu na Adam na lv lere anya otutu ugboro na mkpuru nke osisi ima ezi ihe na ihe ojoo. O bughiri mmehie ile osisi ahụ anya. Ma ha lere osisi ahụ anya n'uzo di iche mgbe Setan, onye nduhie, n'udi agwo juru "Chineke o si n'ezie, 'Unu erila mkpuru sitere n'osisi o bu la di n'ubi a?' ... 'N'ih na Chineke maara na mgbe unu riri mkpuru sitere na ya, anya unu ga-emeghe, unu ewee di ka Chineke, mara ezi ihe na ihe ojoo.'" (Jenesis 3). Oge a mgbe ha lere anya, o bu ochicho nke ibu ndi maara ihe di ka Chineke. Riba ama na Chineke anwaghi ha ma o bu gbochie ha icho inwe amamihe. N'ezie, o bu ha niile di n'aka. Ha nwere nhoro. Ha gaara asi, "Agaghi m eri ihe." Ma ha horo imeju ochicho ha inwale inwe amamihe di ka Chineke ma kwenye n'ochicho ha.

Na Jenesis 3:8-10, i ga-achoputa na mgbe mmehie nupuisi ha gasiri, Chineke gwara Adam okwu. O doro anya na nke a bu nke mbu Chineke gwara ha okwu.

N'agbanyeghi nke ahụ, Adam na lv lere anya [a rafuo] na mkpuru nke osisi ima ezi ihe na ihe ojoo, ha choro inwe amamihe di ka Chineke [rara] ma ghotu ihe Chineke nyere n'iwu. Ha ihoro ikweta n'ochicho ha [aturu ime] kama irubere Chineke isi na-egosi n'uzo doro anya na ha nwere ikike ime mkpebi. Setan o manyere ha iri mkpuru sitere n'osisi ima ezi ihe na ihe ojoo? Mba! Chineke o gbochiri ha ihoro ikwesị ntukwasị obi? Mba! O bu nhoro ha irubere Chineke isi ma o bu inupuru Chineke isi.

Ọtụtụ narị afọ ka e mesịrị Jemes kwuru, si: “Mgbe a nwara onye ọ bụla, ka onye ọ bụla ghara isi, ‘Ọ bụ Chineke na-anwa m,’ n’ihi na a pughị iji ihe ọjọọ nwaa Chineke; ma ya onwe-ya adighi-anwa onye ọ bula. Ma a na-anwa onye ọ bula mgbe ọchịchọ nke aka ya rafuo ya. Mgbe ọchịchọ ahụ tūrurū ime, ọ na-amụ mmehie, mgbe mmehie tolitere, ọ na-amụkwa ọnwụ.” (Jems 1:13-15 NET) Jems kwuru eziokwu.

Ha kwadoro ọchịchọ ha inwe amamihe dị ka Chineke. Ha nupurū Chineke isi site n’isọpurū iwu Ya! Ha mehiere! Nke a wepurū mmekọrịta ahụ zuru oke na Chineke nke nwere ihunanya na ebere. Ihe si na ya pụtā dij njọ kama ọ bụ naanị. Ikpe ọmụma ha dij arọ ma ọ dighi ihe ha nwere ike ime iji nweta ụzọ ilaghachi na mmekọrịta ahụ. Chineke nyere nkowa nke ihe O zubere ime n’ọdinihu, ihe ga-eme ka mmadụ laghachi na mmekọrịta ahụ. “M ga-etinyekwa iro [iro] n’etiti gi na nwanyị ahụ, na n’etiti mkpurū gi [mkpurū] na nke ya; Ọ ga-egwepia gi isi, i ga-akukwa ikiri ukwū ya.” (Jenesis 3:15).

E mechaa nkuzi a ga-enyocha atụmatụ Chineke maka igbaputa mmadụ ka o wee laghachi na mmekọrịta ahụ zuru oke na mbụ.

Isi nke 4

Chineke na-eweso ajọ omume mmadụ iwe.

Ọtụtụ afọ gafere mgbe Adam na Iy kpebiri inupurū Chineke isi, mmekọrịta mmadụ na Chineke na-adikwu ná mma. N’ezie, ọ ghoro ihe na-agaghị ekwe omume. Jehova we hu na ihe ọjọ nke madu riri nne n’uwa, na ncheputa ọ bula nke echiche obi-ya bu nání ihe ọjọ mbe nile: Jehova we chegharia (chegharia) na O mere madu n’elu uwa, o we wute ya n’obi-ya: Jehova we si, M’gābapụ (ibibi- ASV) onye M’keworo n’elu madu na elu-igwe, n’ihi ihe nke uwa na anu-ufe, Mu onwem bu, n’ihi ihe nke uwa na anu-ufe. Ọ dij mwute na m mere ha.” (Jenesis 6:5-7 RSV)

Ma e nwere olileanya maka ihe a kporo mmadụ na “Noa nwetara amara n’ihu Jehova” (Jenesis 6:8 RSV). “N’okwukwe Noa, ebe Chineke dorọ ya aka ná ntị banyere ihe ndị a na-ahụbeghị anya, o lezie anya wee rụọ ụgbọ [ụgbọ mmiri, ụgbọ mmiri] maka izoputa ezinụlọ ya: site na nke a o

ji kpe ụwa ikpe wee ghọọ onye nketa nke ezi omume nke sitere n’okwukwe.” (Ndị Hibru 11:7 RSV) Noa mere ihe Chineke na-achoghị ihe ọ chọrọ ime ọbuna mgbe ndị nile gbara ya gburugburu n’ogidere na-ebi ndụ ajoy omume. Eji m n’aka na i rjba ama na Chineke tara ndị nnpụisi na ndị ajoy omume ahụhụ mana o mere ebere wee zọpụta ndị ezi-omume.

Ruo ugbo a, anyị ahụwo na Chineke zubere ka mkpuru mmadu, n’oge ụfodu, gwepia isi nke onye nduhie ukwu (onye ebubo ahụ, Setan). O kwekwara nkwa, ma ọ bughaghị n’otu oge ahụ, inye ndị ajoy omume ahụhụ na inwe amara na ebere n’ebe ndị ezi omume nọ.

Isi nke 5

Nkwa Chineke Ga-agọzi Mba Nile

Ihe di ka afọ 350 sochiri Noa na iju mmiri ahụ bibiri ndi nile di ndu ma e wezuga Noa na ezinulo ya, a muru Abraham na afọ iri asaa na ise ka e mesiri, Chineke kpọrọ Ebreham. Jehova we si Abram, Rapu ala-gi, na umu-nne-gi, na ulo nna-gi, je n'ala ahu nke M'gēgosi gi: M'gēme gi ka i ghọ mba uku, M'gāgōzi kwa gi: M'gēme kwa ka aha-gi di uku, i gābu kwa ngōzi: M'gāgōzi ndi nāgōzi gi, onye ọ bula nākocha kwa gi ka m'gākocha: site na gi ka agāgōzi aḅuru nile ọ bula nke uwa. Abram we pua, dika Jehova gwara ya. (Jenesis 12:1-4 GWT)"O (Abraham) kwere Chineke, ewe gua ya nye ya di ka ezi omume.” (Ndị Galeshia 3:6)

Mgbe O kwuru banyere ezinulo nile nke ụwa, o doro anya na ọ na-ekwu banyere ya abughị nanị mba Izrel bụ ndi ka ga-abia maka ya ka ezinulo nile nke ụwa na-ekwu. “Akwukwo Nso buru ụzọ hụ na Chineke ga-esi n’okwukwe gu ndi mba ọzọ n’onye ezi omume, wee zisaara Ebreham ozi ọma tupu oge eruo, si, ‘A ga-agọzi mba niile site n’aka gi. ... E gwara Abraham na mkpuru ya, Akwukwo Nso ekwughị 'na mkpuru,' nke putara otutu mmadu, kama ọ na-agwa “mkpuru gi,” nke putara otu onye, onye bụ Kraist. (Ndị Galeshia 3:8, 16)

Otutu narị afọ gafere, umu Ebreham, bụ ndi e mere atumatu na ha kariri nde ndi ikom abuo, bu ndi ohu n’Ijipt. “Otu nwoke nke si n’ezinulo Livai

wee lụọ nwaanyị nke si n'agburụ Livaj burụ nwunye. Mgbe ọ tụtụ ime, mụọ nwa nwoke, mgbe ọ hụrụ na ọ bụ ezigbo nwa, o zoro ya ruo ọnwaa atọ." (Ọpupụ 2: 1-2 CJB) "Tnwa-nwayi Fero we rida n'osimiri Nail inu miri: ndi-oru-ya neje kwa n'akuku osimiri Nail. O huru nkata ahụ n'etiti ahijia ami, ziga ohu ya nwaanyị ka ọ gaa bute ya. O meghere ya hụ nwa ahụ. O nọ na-ebe akwa, o wee meere ya ebere. 'Nke a bụ otu n'ime umu ọhuru Hibru,' ka o kwuru. Nwa-nne-ya nwayi we si nwa-nwayi Fero, M'gagakuru gi otu nime ndinyom Hibru ara ka ọ nye gi ara? O zara, si, 'Ee, gawa. Nwa-abogho ahu we je kuta nne nwa ahu. Ada Fero we si ya, Were nwa nka nyem ara, m'gakwughachi kwa gi. Ya mere, nwanị ahụ kpọrọ nwa ọhuru ahụ nye ya ara. Mgbe nwa ahụ tolitere, ọ kpọrọ ya gakwuru ada Fero, o wee ghoọ nwa ya nwoke. O kpọ aha-ya Moses, na-ekwu, 'Adoptara m ya n'ime mmiri.'" (Ọpupụ 2:5-10)

"Site n'okwukwe Mozis, mgbe o mere agadi, ọ jụ ka a kpọ ya nwa ada Fero, wee horo ka ya na ndi nke Chineke nwee mmekpa ahụ karja inwe ihe utọ nke mmehie na-agafe agafe." (Ndi Hibru 11:24-25)

"Ma Moses siri n'iru Fero ọapu, biri n'ala Midian: o we nọdu n'akuku olulu-miri" (Ọpupu 2:15). N'ibu onye a zuru azu n'ihe okomoko nke ndi eze Ijpt, Mosis di afọ 40 mgbe ọ gbapuru na Fero na Ijpt. N'ime afọ iri anọ sochirinụ nke ndu otu narị afọ na iri abuo, ọ bụ onye ozuzu aturu di umeala n'obi, oru ndi Ijpt na-eleda anya ma Chineke na-asopuru.

"Ma Mozis nọ na-azu igwe ewu na aturu Jetro, bu nna nwunye ya, bu onye nchaja Midian; o wee duru igwe aturu ahụ gaa n'ebe odida anyanwu nke ozara wee bia. Horeb, ugu nke Chineke. Mo-ozu nke Jehova we me ka ọ hu Ya anya n'oku nere ere site n'etiti osisi nta; o we hu, ma, le, osisi nta ahu nere oku, ma erechapughi osisi nta ahu. Moses we si, M'gabapu uhu a, hu oké ohu a, ihe mere osisi nta ahu nereghe oku. Ma mbe Jehova huru na ọ wezugara Onwe-ya ihu, Chineke we si n'etiti osisi nta ahu kpọ ya oku, si, Moses, Moses. O si, Lekwam. O we si, Abiarula nso ebe a; yipu akpukpo ukwu gi n'ukwu gi, n'ihu na ebe i na-eguzo bu ala nsọ.' O si kwa, Mu onwem bu Chineke nke nna-gi, na Chineke nke Abraham, na Chineke nke Aisak, na Chineke nke Jakob. Moses we zobe iru-ya, n'ihu na ọ natu egwu ile Chineke anya. (Ọpupụ 3:1-6 NASU)

“Jehova wee si, Ahụwo m mmekpa ahụ nke ndị m bú ndị nọ n’Ijpt, anụwokwa m mkpu ákwá ha na-eti n’ihi ndị na-achị ha n’orụ: amaara m ahụhụ ha na-ata, m wee rịdata ịnapụta ha n’aka ndị Ijpt.

Ma m̀be Fero zipuru ndi Israel ka ha laa, Chineke edughi kwa ha n'uzo n'uzo ndi Filistia, o bu ezie na nke ahu di nkpunkpu: n'ihu na Chineke siri, O buru na agha nēche ha agha, ha gā̀banwe obi-ha laghachi n'Ijpt. Ya mere, Chineke duuru ndi mmadu gaa n'okporo uzo ozara chere Oké Osimiri Uhie. (Opupu 13:17-18) Ma Fero, ebe o chororo idebe umu Izrel ka ha buru ndi ohu, o gbanwere obi ya wee chwa ha di ka ndi agha ya, “Mosis wee zaa ndi Izrel, si, ‘Unu atula egwu. guzosie ike, i ga-ahu nnaputa nke Jehova ga-ewetara gi taa. Ndi Ijpt unu nahu ta, unu agaghi-ahu kwa ozo; Onye-nwe-ayi geburu unu agha; Ma Jehova siri, Ndi Ijpt gama na Mu onwem bu Jehova, mbe m'nasopuru Fero, na ubo-ala-ya na ndi-inyinya-ya. Mmiri ahụ wee rute azu wee kpuchie ugbo inyinya na ndi na-agba inyinya, ndi agha Fero niile bu ndi so umu Izrel banye n'oke osimiri. O dighi otu n'ime ha lanariri.” (Opupu 14:13-14; 17; 14:28.)

Ka ha na-aga n'ihu n'ala ahụ Chineke kwere Abraham, Aizik, na Jekob nkwa, ha rutere n'Ugwu Sajnai. Mgbe ha hapuru Ijpt, ha bu ndi ohu na-ebi n'okpuru iwu na ochichi ndi Ijpt ma ugbu a o di ha mkpa igho mba. N'ebe a, Chineke si n'aka Mosis nye ha otutu iwu (gunyere ndi a na-akpokari Iwu Iri), ukpuru, na ukpuru ndi ha ga-eji na-achị ha ka ha nochiri anya mba ndi ozo. Iwu ndi a mere ka amata mmehie. Ya mere, “iwu ahụ bu onye-nkuzi anyi [onye nduzi-(ASV); onye nlekota-(RSV); onye nlekota-(ESV)] ka e were okwukwe gu anyi na ndi ezi omume.” (Ndi Galeshia 3:24)

Nke a o bu onye na-enye iwu, bu Mosis [Mkpuru Ebreham], onye ga-agozi ezinulo nile nke uwa? Mba. Mosis abughi Mesaya ahụ.

Isi nke 6

Iwu na ogbugba ndu

Mosis anwughi mgbe o na-abanyeghi n'ala ahụ e kwere Ebreham na nkwa ka o na-eto onwe ya maka ihe Chineke mere mgbe o kudara

nkume ahụ mmiri. Chineke site n'aka Mosis agozighị mba nile—nanị mba Izrel. Jòshua ghòrò onye ndú Chineke maka ha. Mmadụ nwere ike igụ ihe nile gbasara ọnwụna na mkpagbu nile nke ụmụ Israel, ụmụ Abraham sitere na nwa-nwoke nke nkwa, Aịsak. Ọ bụrụ ha agha mgbe nile ibi ndụ ikwesị ntụkwasi obi nye Chineke. Ha na-ekwekarị ka ọchịchọ ha duhie ha. Ma Chineke na-anabata ha mgbe nile mgbe ha matara banyere ajọ omume ha, chegharịa ma laghachi azụ n'idebe iwu ya. Iwu ahụ Chineke nyere site n'aka Mozis emeghị ka mgbaghara ọ bụla; ọ narụtụ aka na onye mgbaputa, Mesaja ahụ (Kraịst nke Grik), onye gaje ibia Ọ ga-azọputa mmadụ na mmehie ya.

Jehova, bú Chineke-gi, gēme kwa ka onye-amuma di kam biliere gi n'etiti umu-nna-gi, ge kwa ya nti. M'gēme kwa ka onye-amuma di ka gi si n'etiti umu-nna-ha bilie, M'gātukwasi kwa okwum nile n'ọnu-ya, ka o we kọwa ha ihe nile nke M'nyere ha n'iwu: ma ọ buru na onye ọ bula egeghi nti okwu ndia nke onye-amuma nēkwu n'aham, M'gājuba ya. (Deuteronomi 18:15, 18-19)

Ị di ka ụmụ Israel ka a na-ejuputa n'ọnwụna mgbe nile, mgbe ọfọdụ na-ekwenye ekwenye na mkpa mgbaghara?

Isi nke 7

Ọgbugba ndụ ọhụrụ

“Le, ubochi nābia, ka Jehova siri, m̀be Mu na ulo Israel na ulo Juda gā̀ba ndu ọhu, ọ bughi dika ọbụba-ndu nke Mu na ndi bu nna-ha ́ara si di n'ubochi ahu.naM jidekwa ha n'aka iduga ha n'ala Ijipt.” (Jeremaya 31:31-32)

“Ị bjakwutere Chineke, bú Onyeikpe nke mmadụ niile, bjakwute mmụọ nke ndị ezi omume e mere ka ha zuo okè, bjakwute Jisọs onye ogbugbo nke ọgbugba ndụ ọhụrụ.” (Ndị Hibru 12:23-24.)

"Ya mere ọ (Kraịst) bụ onye ogbugbo nke ọgbugba-ndụ ọhụrụ, ka ndị akpọrọ wee nata ihe nketa ebighi-ebi ekwere na nkwa. (Ndị Hibru 9:15)

Kedu otu esi akpọ onye na gịni ka a ga-eme iji nweta nkwa nke ndu ebighi ebi?

"Ọ gaghị ekwe omume na ọbara nke oke ehi na nke ewu ga-ewepu mmehie, ya mere, mgbe Kraịst b́jara n'ụwa, ọ siri, 'Àjà na àjà nkịti ka i na-achọghị, ma a aru ka I doziri nye m: àjà nsure ọkụ na àjà mmehie na-atọ gi ụtọ.' M'we si, Le, abia wom ime uche-Gi, Chineke,' dika edeworo ya n'akwukwọ nsọ bayerem n'akwukwọ-npiakọta, m̀be o kwuru n'elu, si, Àjà na àjà-nsure-ọkụ na àjà-nsure-ọkụ na àjà-nmehie adighi-atọ gi ụtọ, (a a churu ha dika iwu si di), o we kwue, si, Le, abia wom ime uche-Gi. Ọ na-ewepu nke mbu ka o wee guzobe nke abu, sitekwa n'uche ahụ e doro anyi nsọ site n'ajà ahụ Jizọs Kraịst churu otu ugboro." (Ndi Hibru 10:4-10)

"Banyere nzọputa nke a, ndi amuma, ndi kwuru okwu banyere amara nke gaje ibiakwute unu, jiri nlezianya na nlezianya nyochaa oge, na-agbalị ichọputa oge na onodu nke mmu nsọ nke di n'ime ha no na-atu aka na ya mgbe o buru amuma banyere nhujuanya nke Kraịst na ebube nke ga-esochi. Ndi mmu ozi na-agusi ha aguu ike ileba anya n'ihe ndi a." (1 Pita 1:10-12.)

"I huru, n'oge kwesiri ekwesị, mgbe anyi ka na-enweghi ike, Kraịst nwuru maka ndi na-adighi asopuru Chineke. Ọ di obere ka onye o bu la ga-anwu n'ih i onye ezi omume, ma o buru na onye ezi omume nwere ike inwu anwu. Ma Chineke na-egosiputa ihunanya nke ya n'ebe anyi no na nke a: Mgbe anyi ka bu ndi mmehie, Kraịst nwuru maka anyi." (Ndi Rom 5:6-8.)

O we nara ope achicha, nye ekele, nyawaa ya, we nye ha, si, Nke a bu arum nke enyere n'ih i unu: nemenu nka n'echetam. N'otu aka ahụ, mgbe o risiri nri anyasi ahụ, o weere iko ahụ, si, 'Cup a bu ọgbugba ndu ohuru nke di n'ọbara m, nke a wusara n'ih i unu.'" (Luk 22:19-20)

Ya mere, mwupu nke ọbara Kraịst, inye ndu ya na ahụ ya di ka aja mgbaghara mmehie site n'ikpogide n'obe, na mbilite n'onwu ya site n'ili hiwere ọgbugba ndu ohuru ahụ. Àjà ọbara a, àjà mmehie, nke Chineke di n'anụ ahụ na-enye ihe àjà mmehie nke ọbara oké ehi na ewu nke ọgbugba ndu ahụ nke Chineke nyere site n'aka Mozi na-enweghi ike ime. Kraist adigh nwuru anwu (anu-arụ ya ahughi ire-uku; ya bu ire-

ure na ilaghachi n'ájá. Abu oma 16:10) ka Chineke mere ka o si n'ili bilie si otua na-meri otu ihe Setan nwere n'aru mmadu. Ya mere Kraịst, bú mkpuru Adam, gwepiara isi Setan mgbe e mere ka o dighachi ndu, kpolitere ya n'onwu, si otu ahụ ghoṣ onye mmeri n'onwu. "M ga-etinyekwa iro [iro] n'etiti gi na nwanyi ahụ, na n'etiti mkpuru gi [mkpuru] na nke ya; o ga-egwepia gi isi, i ga-akukwa ya ikiri ukwu." (Jenesis 3:15)

Àjà mgbaghara mmehie nke Kraịst o na-enye mgbaghara nye onye o bula ma o bu nani nye ndi hooro inara Ya na onyinye nzoputa Ya n'efu?

Chineke kwere Ebreham, Ajizik, na Jekob nkwa na a ga-enye umu ha ala nke mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya, Ala Nkwa nke elu ala. E mezuwo nkwa a mgbe ha hapuru igba ohu ndi Ijpt na inakwere ogbugba ndu Chineke site n'aka Mozis n'aja nke obara aturu na "oke ehi na ewu." Otú o di, o bu nani ndi tukwasiri Chineke obi site n'irube isi ma nogide na-ekwesị ntukwasị obi ka e kwere ka ha bata n'Ala Nkwa ha.

Ruo otutu nari afo, ha rutere n'ebe di elu ebe ha kwesiri ntukwasị obi nye Chineke site n'idebe iwu-nsọ ya wee daa n'ime nnukwu omimi mgbe ha nupuru Chineke isi site n'igbaso uzọ nke uwa gbara ha gburugburu. Otú o di, Chineke na-ekwesị ntukwasị obi mgbe nile inakwere ha mgbe ha kwetara mmehie ha, chegharịa n'ajo omume ha, ma rịọ Chineke ebere na mgbaghara.

Nkwa Chineke kwere Ebreham na "mkpuru ya" ga-agozi mba niile b́ara mgbe a muru Jizos site na mmuo nsọ site n'aka Meri. Mmezu nke amuma nile, ndu Ya, oru ebube, na akaebe nke ndi ji anya ha hu, na ufodu ndi akaebe uwa, ndi na-abughi nke Ndi Kraịst, ma o bu ndi Rom na-eme ka obi abuo adighi ya maka nzoro ya ibu "Okpara Chineke na Okpara nke mmadu."

"N'ihia na ebe o bu na iwu (Ochie ogbugba ndu) nwere naani onyinyo nke ihe oma ndi na-abia kama n'ezie udi nke ihe ndi a, o dighi mgbe, site n'otu aja ndi a na-anogide na-achụ kwa afo, o pughi ime ka ndi na-abiaru nso zuo okè. oke-ehi na mkpi ka ha newepu mmehie.

"N'ihia ya, mgbe Kraịst b́ara n'ụwa, o kwuru, si, 'Àjà na àjà nkiti ka i na-achoghi, ma otu ahụ ka I doziri nye m: àjà nsure oku na àjà mmehie na-

atọ gi uto.' M'we si, Le, abia wom ime uche-Gi, Chineke, dika edeworo ya n'akwukwo nsọ bayerem n'akwukwo-npiakota.

“Mgbe o kwuru n’elu si, ‘Àjà na àjà nkịtị na àjà nsure oku na àjà mmehie, ị chọghị, ọ dighịkwa atọ gi uto,’ (a na-achụ ha dị ka iwu si di), mgbe ahụ ọ gbakwunyere, si: ‘Lee, abịara m ime uche gi.

“Ma onye nchụàjà ọ bụla na-eguzo kwa ụbọchị n’ijere ya ozi, na-achukwa otu àjà ugboro ugboro, nke na-apughị iwepụ mmehie, ma mgbe Kraịst churụ otu àjà maka mmehie ruo mgbe Nile, ọ nọdurụ ala n’aka nri Chineke, na-eche site n’oge ahụ ruo mgbe a ga-eme ka ndị iro ya burụ ihe mgbakwasị ụkwụ maka ụkwụ ya. Mgbe ụbọchị ndị ahụ gasịrị, ka Jehova kwuru: M ga-etinye iwu m n’obi ha, deekwa ha n’uche ha.” (Ndi Hibru 10:1-16)

O we si, M'gaghi-atukwasi kwa ha mmehie-ha na nnupu-isi-ha ozọ. Mgbe a gbaghaara mmehie, ọ dighizi mkpa ịchụ àjà maka mmehie. Ụmunnam, n’ihi ọbara Jizọs, anyị nwere ike ugbo a iji obi ike banye n’ebe nsọ.” (Ndi Hibru 10:17-19 GWT) Ọgbugba ndụ ọhụrụ ahụ bịara na àjà ọbara Jizọs onye Nazaret, nwoke na-enweghị ntupọ ma ọ bụ ntupọ nke mmehie, “Nwa Aturụ Chineke nke na-ewepụ mmehie nke ụwa!” Ndi Kraịst na-echeta àjà mgbaputa Kraịst site n’ikere òkè n’ihe a na-akpokarị Nri Anyasị nke Onyenwe Anyị.

Isi nke 8

Onyinye Nzọputa efu

Dị ka e gosiri n’okike nke Adam na Iv, e nyere mmadụ ikike ịhọrọ na ime mkpebi. Nke a na-egosiputakwa site n’umụ Israel, ndị Chineke hōrọ iwebata Kraịst n’ime ụwa, na-ahọrọ mgbe Nile ime ihe na-atọ onwe ha uto si otú ahụ na-enupurụ Chineke isi wee na-ata ahụhụ ihe ga-esi na ya pụta. Pọl gwara anyị, si: “N’ihi na ụgwọ ọrụ nke mmehie bụ ọnwụ, ma onyinye ahụ nke Chineke bụ ndụ ebighị ebi site n’aka Jizọs Kraịst Onyenwe anyị.” (Ndi Rom 6:23 KJV) Adam na Iv mụtara nke a n’uzọ siri ike.

Ndị hōrōrō j̄bụ akụkụ nke Ọgbụgba-ndụ Ọhụrụ nke Jizọs, ndị ahụ dị na Kraịst, na-anata nzọpụta, mgbaghara nke mmehie site n'ọbara ịsachapụ nke Kraịst, na ndụ ebighị ebi n'Ala Nkwa nke ime mmụọ.

“Ọ dighị onye ọzọ pụrụ ịzọpụta anyị, n'ezie, a pụrụ ịzọpụta anyị nani site n'ike nke onye ahụ aha ya bụ Jisọs, ọ bughịkwa onye ọ bụla ọzọ.” (Orụ 4:12)

"N'ihị na ihere ozi ọma adighị eme m: ọ bụ ike nke Chineke maka nzọpụta nye onye ọ bụla nke nwere okwukwe, onye Juu buru uzọ na nke Grik: n'ihị na ọ bụ n'ime ya ka ezi omume Chineke kpugheere." (Ndị Rom 1:16-17)

Ya mere, anyị niile emehiewo. Kraịst bụ àjà mmehie anyị. Ozi-ọma, KRAỊST akpólitere n'ọnwụ, bụ ike nke nzọpụta, mgbaghara mmehie.

A. ònye bu kwa Kraist nka, Jisus Onye Nazaret?

- "Na mbu ka Okwu ahu diri, Okwu ahu na Chineke dikwara, Okwu ahu buru kwa Chineke." (Jọn 1:1.)
- Ọ nọrị n'uwa, ekèkwara uwa site n'aka-Ya, uwa amaghi kwa Ya. (Jọn 1:10.)
- Okwu ahu we ghọ madu, we biri n'etiti ayi: ayi hu-kwa-ra ebube-Ya, bú otuto nke Nna-ayi nēkesa Ọkpara ọ muru nání Ya, ebube juputara n'ebere. na eziokwu." (Jọn 1:14.)
- “Ọ bụ ezie na ọ bụ n'ụdị Chineke, ya na Chineke hà, ma o jighị nhata a mee ihe, kama, o mere onwe ya ihe efu site n'inwe ọdịdị ohu, site n'ịdị ka ụmụ mmadụ ndị ọzọ, site n'ịdị ka mmadụ. O wedara onwe ya ala site n'irube isi ruo ọnwụ, ọnwụ n'elu obe.” (PNdị Filipaị 2:6-8-GWT.
- “N'echi ya Jọn hụrụ Jizọs ka ọ na-abịakwute ya, o wee sị: “Lee! Nwa-aturu Chineke Nke nēbupu nmehie nke uwa! Nke a bụ Onye ahụ m kwuru banyere ya, sị, “Otu nwoke na-abịa n'azụ m, Onye e buru ụzọ tupu m adi, n'ihị na Ọ buri tupu mụ abịa.” (Jọn 1:29-30)

- “Mgbe e mere ya baptizim, Jizos siri na mmiri ahụ rigo ozugbo; ma, le, e meghere elu-igwe nye Ya; hụrụ Mmụọ nke Chineke ka ọ na-efedata dị ka nduru ma na-adakwasị Ya.” (Matiu 3:16)
- “Mgbe Jizos bjarutere n'ógbè Sisaria Filipai, ọ jurụ ndị na-eso ụzọ ya, si, Ònye ka ndị mmadụ na-asị na Nwa nke mmadụ bụ? Ha zara, si, Ụfọdụ na-asị na ị bụ Jón Baptist, ndị ọzọ Ịlajja, ma ndị ọzọ Jeremaya ma ọ bụ otu n'ime ndị amụma. Ọ si ha, Ma ònye ka unu onwe-unu nāsị na Mu onwem bu? Saimon Pita zara, si, Gi onwe-gi bu Kraist ahu, Ọkpara nke Chineke di ndu! Jisus zara, si, Saimon, nwa Jona, agọziri agọzi! Ọ dighị mmadụ kpugheere gị ihe a, kama Nna m nke bi n'eluigwe kpugheere gị ya.” (Matiu 16:13-18 GWT)
- "N'ihì na *naenwere* otu Chineke na otu onye ogbugbo n'etiti Chineke na mmadụ; *nke* Mmadụ Kraist Jizos, onye nyere onwe ya ka ọ bụrụ ihe mgbapụta maka mmadụ niile." (1 Timoti 2:5-6.)
- N'ihì na n'ime Ya ka izu-oke nke chi nile bi n'anụ ahụ." (Ndi Kọlọsi 2:9)

B. Gịnị mere mmadụ ji chọọ onye ogbugbo?

- “Ajọ omume gị ekewapụwo gị n'ebe Chineke gị nọ, e zowokwa mmehie gị nile *Ya* chere ihu n'ebe ị nọ, ka Ọ ghara ịnụ.” (Aịsaja 59:2.)
- “E nyere m nke a n'ụdị mmadụ, n'ihì na unu adighị ike n'anụ ahụ unu, dị nnọọ ka unu na-enye akụkụ ahụ unu n'ịbụ ohu nke adighị ọcha na ime ihe ọjọọ na-aba ụba . . . (Ndi Rom 6:19, 23.)
- “Mmadụ nile emehiewo, ha adighị erukwa otuto Chineke; ewe gua ya na ndi ezi omume efu site n'amara-Ya site na n̄aputa ahu nke sitere n'aka Kraist Jisus bia. Chineke weputara ya dị ka àjà mkpuchi mmehie, site n'okwukwe n'ọbara ya.” (Ndi Rom 3:23-25.)
- “Unu amataghi na ndi ajọ omume agaghi-eketa ala-eze Chineke? ma ọ bụ ndị na-akwa iko [ndị rụrụ arụ (RSV)], ma ọ bụ ndị ohi, ma ọ bụ ndị anyaukwu [ndị anyaukwu (NIV)], ma ọ bụ ndị aṅrụma,

ma ọ bụ ndị nkwutọ [ndị nkwutọ (NIV)], ma ọ bụ ndị na-apụnara mmadụ ihe [ndị ngọpụ (NIV)] ga-eketa alaeze Chineke.” (1 Ndị Kọrint 6:9-10.)

- "Ụmụ m hụrụ n'anya, m na-edegara unu akwụkwọ a ka unu wee ghara imehie: ma ọ bụrụ na onye ọ bụla emehie, anyị nwere onye na-agwa Nna anyị okwu iji chebe anyị, ya bụ, Jizọs Kraịst, Onye ezi omume, ya onwe ya bụ àjà mkpuchi mmehie anyị." (1 Jọn 2:1-2.)
- "Ozioma nke Kraịst, n'ihì na ọ bụ ike Chineke ruo n'ìzọpụta onye ọ bụla nke kwere; (Ndị Rom 1:16)
- "N'ihì na e nwere otu Chineke, e nwekwara otu onye ogbugbo n'etiti Chineke na mmadụ, bụ nwoke ahụ Kraịst Jizọs, onye nyere onwe ya ka ọ bụrụ ihe mgbapụta maka mmadụ niile." (1 Timoti 2:5-6.)

C. Gịni bụ Ozioma Kraịst?

- "Na mbu ka Okwu ahu diri, Okwu ahu na Chineke dikwara, Okwu ahu buru kwa Chineke." (Jọn 1:1-2.)
- "Ka unu nile mara kwa umu Israel nile, na site n'aha Jisus Kraist Onye Nazaret, Onye unu kpogidere n'obe, Onye Chineke mere ka o si na ndi nwuru anwu bilie, site n'aka Ya ka nwoke a guzoro n'iru unu n'udo: Nke a bu 'nkume ahu nke unu ndi nēwu ulo juru, nke ghorọ isi nkuku.' **Ma ọ bụ enweghị nzọpụta na onye ọ bụla ọzọ**[nke ahụ bụ Kraịst (rd)], n'ihì na ọ dighị aha ọzọ dị n'okpuru eluigwe nke e nyere n'etiti mmadụ nke a ga-eji zọpụta anyị." (Ọrụ 4:10-12.)
- "N'ime Ya ka anyị nwere mgbapụta site n'ọbara Ya, mgbaghara nke mmehie, dika ọbara nke amara Ya si dị." (Ndị Efesọs 1:7-8)
- "A na-agụ [mmadụ nile] n'onye ezi omume n'efu site n'amara ya site na mgbapụta ahụ nke sitere n'aka Kraịst Jizọs. (Ndị Rom 3:24-25.)
- "Ọzọkwa, ụmụnna m, ana m ezisara unu ozi ọma nke m zisara unu, bụ nke unu natakware, nke unu guzokwa n'ime ya, bụ nke e

si na ya zọpụta unu, ma ọ bụrụ na unu jidesie okwu ahụ nke m kwusara unu ike—ọ gwụla ma unu kweere n’efu. (1 Ndi Kọrint 15:1-4.)

- "Ya mere, ọ bụrụ na onye ọ bụla nọ na Kraịst, ọ bụ ihe e kere ọhụrụ; ihe ochie agawo, ihe ọhụrụ abjawo: ihe a niile sitere na Chineke, Onye mere ka anyị na Ya onwe ya dị ná mma site n'aka Kraịst ma nye anyị ozi nke ime ka anyị dighachi ná mma: na Chineke na-eme ka ya na ụwa dị ná mma n'ime Kraịst, ọ dighi agụta mmehie mmadụ megide ha. O nyewokwa anyị ozi nke ime udo." (2 Ndi Kọrint 5:17-19)

D. Kedu ka esi eme ka mmadụ na Chineke dighachi ná mma?

- "Pita wee si Jizọs... Mgbe ọ ka nọ na-ekwu okwu, ígwé ojii nke na-egbuke egbuke kpuchiri ha, olu wee si n'ígwé ojii ahụ kwuo, si, 'Onye a bụ Ọkpara m, onye m hụrụ n'anya;
- "Olee otú ha ga-esi kpọkwo Onye ha na-ekwetaghị na ya? (Ndi Rom 10:14)
- Filip we ọakuru ya, we nu ka ọ nāgu Aisaia onye-amuma, si, ì nāghọta ihe i nāgu? Ọ si, Òle otú m'gēsi, ma ọ buru na madu edum? Ọ gwakwara Filip ka ọ rigota, soro ya nọdụ ala." (Ọrụ 8:30-31.)
- "Enweghị okwukwe [okwukwe n'omume] ọ bụagaghị ekwe omume ime ihe uto Ya, n'ihì na onye nābiakute Chineke aghaghi ikwere na Ọ di, mana Ọ bụ onye na-akwụ ndị na-achọsi ya ike ụgwọ ọrụ." (Ndi Hibru 11:6)
- "Ị ga-anwụ na mmehie gi; n'ihì na ọ bụrụ na unu ekwetaghị na Mụ onwe m bụ Ya, unu ga-anwụ na mmehie unu." (Jọn 8:24.)
- "Ma ọ bụrụ na unu echigharịkwuteghị Chineke ma gbanwee echiche unu ma mee omume [cheghari (NKJV)], gi onwe gi kwa, unu nile ga-anwụ. gi onwe gi kwa, unu niile ga-anwụ." (Luk 13:3-5.)
- "Okwu ahụ dị gi nso, n'ọnụ gi na n'ime obi gi (ya bu, okwu nke okwukwe nke ayi nēkwusa): na ọ buru na i were ọnu-gi kwuputa

na Jisus bu Onye-nwe-ayi, kwere kwa n'obi-gi na Chineke emewo ka o si na ndi nwuru anwu bilie, agāzọputa gi. N'ih i na obi ka mmadụ ji kwere n'ez i omume, [mgbe ọ na-atụkwasi Chineke obi site n'irube isi] ma e ji ọnụ na-ekwuputa nkwaputa weta nzọputa." (Ndi Rom 10:8-10.)

- "Ọbuna mgbe anyi buru ndi nwuru anwu na mmehie, emewo ka anyi na Kraist dikoo ndu, (site n'amara ka e ji zoputa unu)" (Ndi Efesos 2:5).
- "Unu amataghi na emere ayi nile, bu ndi emere baptism iba nime Kraist Jisus baptism iba n'onwu-Ya? (Ndi Rom 6: 3-4 GWT)
- "Di ka e mere ka Kraist si n'onwu bilie site n'ike ebube nke Nna anyi, otu ahụ ka anyi onwe anyi ga-adikwa ndu oheru: o buru na anyi esorowo ya di n'otu n'onwu di ka nke ya, anyi na ya ga-adikwa n'otu mgbe anyi dighachi ndu di ka o mere. (Ndi Rom 6:4-7 GWT)

E. Ibi udi ndu oheru n'ime Kraist

Ozizi Kraist ndi na-esonu di ka e deko na Matiu isi 5-7 na-ekpughe otutu ihe banyere ibi na Kraist (o dighi mgbal i mere iji deputa ihe nile e deko).

Odiche di n'etiti odinala na ogbugba ndu oheru – 6:1–18

1. Gosiputa ezi omume gi n'iru mmadu anyi--efe Chineke n'ime obi gi
2. Kpoo uche na inye ihe - vs- Nye na nzuzo, na-asopuru Chineke
3. Kpee ekpere ka o masi ndi ozo - vs- Ekpere bu ka o buru Chineke
4. Kpoo nti n'ez i omume gi - anyi - Chineke abughi mmadu

Odiche di n'etiti ogbugba ndu ochie na nke oheru - Matiu 6:21-48

1. Egbula vs- Edola iwe iwe, mmeto, ikwa emo ma o bu ikpasi
2. Nye vs – Mee ka esemokwu di n'etiti umunna tupu inye ihe

3. Akwala iko vs- Elela onye nwere agụụ mmekọahụ anya
4. Nweta ọbuna onye mejoro vs- Kwe ka Chineke boro ọbò
5. Kpoo onye iro gi asi - Meere ndi iro gi niile ihe oma

Ndu ime mmuo nke ogbugba ndu oheru - 6:19-7:27

1. Mara na i choro Chineke
2. Na-enwe mmuo di nro
3. Gbaa mbọ hu na edobere ikpe ziri ezi
4. Gosi ebere
5. Debe echiche di ocha
6. Na-akwalite udo
7. Nabata mkpagbu maka ime ihe ziri ezi
8. Kwe ka mmekorita gi na Chineke puta ihè
9. Kuziere ndi ozo ka ha debe ihe niile Chineke na-akuzi
10. Kpachara anya ka i ghara ikuzi omenala dika okwu Chineke
11. Tukwasi Chineke obi, o bughi n'uba nke nala n'iyi
12. Kpachara anya ihe i na-etinye n'uche gi site na anya gi
13. O gaghị ekwe omume idabere na Chukwu na akụ.
14. Ndu kariri ihe
15. Tinye ezi omume na ikpe ziri ezi - Chineke na-elekota ndi ozo
16. Adila ndi ozo akato - gi onwe gi kwa emehiewo
17. Ndi na-achọ ezi omume ga-achota ya
18. Chineke na-enye ndi na-arịo
19. Mara Chukwu I ga-amata onye ihu abuo na oru ya
20. Chineke na-amata ndi na-eme uche ya-o bughị ndi na-asi na ha na-eme

F.Nchikota Otu esi esi banye Kraist

Nuru

- Muo nke oma ma guo ihe Kraist na ndiozi ya kwusara n'ih na ha bu Okwu nke ndu.

Ghota

- Mmadu nile bu ndi mmehie, ebe ha nupuru isi n'iwu ezi omume nke Chineke.

- Emehiewo m, adighikwa m ebi ndu di ka iwu Chineke si di.
- Mmehie m ga-ebute onwu ebighi ebi m.
- A ghaghi igbaghara m ka mu na Chineke nwee ndu ebighi ebi.
- Kraist, aja mmehie nke na-agbaghara mmehie, bu nani uzọ a gae-esi gbaghara m mmehie m nile.

Kwere na Kraist bu Chineke nke chorọ igbaghara

- Jizos wdika na bu Chineke nke biara n'uwa n'anuaru dika Jisus Onye Nazaret ma biri n'etiti madu.
- Jizos ji obi ya nye ndu anu ahụ ya site n'ikpogidere ya n'obe - aja zuru oke iji gbaghara mmadu mmehie ya.
- E liri ya, si n'ili bilie n'ubochi nke ato, ma mee ka otutu narị ndi na-eso uzọ ya puta ihè.
- Ya na Nna ya laghachiri n'elugwe.

Chegharja

- Gbanwee ndu m site na mmehie na nnuuisi gaa na ntukwasị obi na nrube isi.

Kwuputa

- Ekweta n'ihu ndi ozọ na Jizos bu Okpara Chineke.

Nwuo

- Wepu ndu m ochie, mmehie, ndu nke uwa.

Ka e liri

- Ebe o bu na ndu nke uwa gi anwola, lie ya n'ime Kraist n'ime ili nke baptizim site n'imikpu n'ime mmiri.

Nara

- Mgbe i nwusiri n'ime mmehie na ili ozu n'ime onwu Kraist, Chineke na-akpolite gi n'onwu baa n'ime mmuo oheru, nye gi

mmụọ nsọ, ma tinye gi n’ime ahụ Kraịst, bú ọgbakọ.

Dị ndụ

- Nọgidenu na-adị ndụ n'iguzosi ike na irubere Kraịst isi, àjà ọbara nke na-agbaghara mmehie, ma ga-anọgide na-asachapụ ndị nile na-ebi ndụ n'ime nrubeisi site n'okwukwe na ntụkwasị obi site n'obi nchehari. † bú na Kraịst ohu ime uche Chineke.

G. † ji n'aka nke ukwu na † ga-eso Jizọs Kraịst nọrọ mgbe ebighị ebi n'eluigwe ma ọ bụrụ na † ga-anwụ taa/abalị a?

- “Ana m edegara unu ndị kwere n’aha Ọkpara Chineke ihe ndị a ka unu wee mara na unu nwere ndụ ebighị ebi.” (1 Jọn 5:13.)
- “N’ihi nke a, m [Jizọs] gwara unu na unu ga-anwụ n’ihi mmehie unu, ọ bụrụ na unu ekwetaghị na mụ onwe m bú ya, unu ga-anwụ n’ihi mmehie unu.” (Jọn 8:24.)

Taa bú ụbọchị mkpebi!

Mkpebi ahụ bú nke gi!

Kedu ihe † ga-ahọrọ?

Ndụ Ebighị Ebi

“Ndị na-ege ntị n’ihe m na-ekwu ma kwere n’Onye zitere m ga-enweta ndụ ebighị ebi, a gaghị ekpekwa ha ikpe n’ihi na ha esiwo n’ọnwụ gafee ná ndụ.

ma ọ bú

Ọnwụ ebighi ebi

“Ọ ga-eme nke a mgbe a ga-ekpughe Onyenwe anyị Jizọs, *na-abịasite* n'elu-igwe, ya na ndi-mọ-ozì-Ya di ike n'ọku nēre ere. Ọ ga-abọ ọbọ n’ahụ ndị na-ajụ ịnakwere Chineke na ndị na-ajụ ịnakwere ozi ọma [Ozioma (NKJV)] banyere Onyenwe anyị Jizọs. + Ha ga-akwụ ụgwọ ahụ site n’ibibi ruo mgbe ebighị ebi, site n’ịbụ ndị e kewapụrụ n’ihu Jehova na n’ike ya dī ebube.” (2 Ndị Tesalonajka 1:7-10 GWT)

Ajuju

1. Eluigwe na ụwa mgbagwoju karịrị echiche bụ
 - a. ____ ozugbo na mberede wee dịrị
 - b. ____ zubere na nke mgbagwoju anya

2. Ekèrè madu n'oyiyi Chineke ya mere madu
 - a. ____ nwere ikike ịhọrọ na ikpebi
 - b. ____ nwere ike ime naanị dika akwadoro ya ime

3. Olee ntuziaka Chineke nyere Adam ka o mee mgbe ọ nọ n'Iden?
 - a. ____ Lekọta, lekọta, ogige Iden
 - b. ____ Ighara iri mkpuru sitere n'osisi ịma ezi ihe na ihe ọjọ
 - c. ____ Muanu omumù, banu uba, juputa uwa, buda ya n'okpuru ya
 - d. ____ Ihe niile di n'elu

4. Adam na Iv gere Setan ntị ma kwenye n'ọchịchọ ha
T ____ F ____

5. Akwukwo-nsọ nile, Akwukwo Nsọ, sitere na Chineke, e dekwara ya maka mmadụ ịgụ na ịghọta uche Chineke ka mmadụ bie ndụ na-atọ Chineke uto.
T. ____ F. ____

6. Mmehie na-eme mgbe otu:
 - a. ____ Ọchịchọ a nwara, rafuo, ma rafuo ya
 - b. ____ Na-anabata onwunwa nke ọchịchọ ya

7. Adam na Iv ataghị ahụhụ ọ bụla maka mmehie ha?
T. ____ F. ____

8. N'oge Noa n'ihị ajọ omume nke mmadụ, Chineke bibiri mmadụ nile kpam kpam ma ewezuga:
 - a. ____ Adam na Iv
 - b. ____ Noa na ezinụlọ ya
 - c. ____ Abraham na ezinụlọ ya

9. Chineke kwere Ebreham nkwa otú ahụ

- a. ____ Ụmụ Izrel ka a hōrōrō ka ha nwee ndụ ebighị ebi
 b. ____ A mara ndị mba ọzọ ikpe ọnwụ ebighi ebi
 c. ____ A ga-agozi ndị si na mba niile n'agbanyeghị agbụrụ
10. Chineke batara n'ogbụgba ndụ ya na Moses na ụmụ Israel?
 T. ____ F. ____
11. Mosis enweghị ike ịbanye n'ala ahụ e kwere Ebreham ná nkwa n'ihì na ọ na-asọpụrụ onwe ya kama inye Chineke otuto.
 T. ____ F. ____
12. Àjà anụmanụ nke oké ehi na ewu nke ụmụ Izrel na-achụrụ Chineke ga-agbaghara ha mmehie ha?
 T. ____ F. ____
13. Kraịst nyere Chineke ahụ ya dị ka àjà mmehie maka mgbaghara mmehie nke mmadụ.
 T ____ F ____
14. Kraịst banyere n'ogbụgba ndụ ọhụrụ ya na ndị nile nabatara ya dị ka Onyenwe anyị site n'ịtụkwasị obi ha na Ya site n'irube isi?
 T. ____ F. ____
15. Mmadụ niile adaala ibi ndụ na-atọ Chineke ụtọ ma na-achọ mgbaghara ka e wee gbapụta ha.
 T. ____ F. ____
16. Àjà mmehie nke Kraịst, àjà mgbaghara, na-enye mgbaghara mmehie:
 a. ____ Onye ọ bụla
 b. ____ Ndị kwere
 c. ____ Ndị na-atụkwasị obi na nrube isi na Kraịst ma na-ebi ndụ nkuzi ya
17. Mgbaghara mmehie, nzọpụta, dị na
 a. ____ Nkwenye ha maka ihe ziri ezi na nke nsọpụrụ Chineke

- b. ____ Ọrụ ọma ha na ndụ ha na-ebi
- c. ____ N'ime Kraist
18. Ole ndị bụ ndị na-agaghị aba n'eluigwe?
- a. ____ Ndị na-akwa iko
- b. ____ Ndị na-ekpere arụsị
- c. ____ Ndị na-akwa iko
- d. ____ Mmekọ nwoke na nwoke
- e. ____ Ndị Sọdọm [ndị na-eme mmekọahụ rụrụ arụ]
- f. ____ Ndị ohi
- g. ____ Ndị na-achọsi ike [ndị anyaukwu]
- h. ____ Ndị ańuruma
- i. ____ Ndị nkwtọ [ndị nkwtọ]
- j. ____ Ndị na-apunara mmadụ ihe [ndị aghughọ]
- k. ____ Ihe niile dị n'elu
19. Olee otú mmadụ si abanye na Kraist ebe nzọpụta na uru mgbaghara dị?
- a. ____ Nụrụ olili ozu Chineke na ozi mbilite n'ọnwụ, Ozioma - Kraist Ọkpara nke Chineke
- b. ____ Ghọta na-enweghị àjà mmehie nke Kraist enweghị mgbaghara
- c. ____ Kwere n'enweghị obi abụọ ọ bụla na Kraist bụ ma bụrụ Chineke
- d. ____ Chegharịa site n'igbanwe ndụ site n'ịsọpụrụ ụwa gaa na nsọpụrụ Chineke
- e. ____ Kwupụta nkwenye gị na Kraist bụ Ọkpara Chineke
- f. ____ Nwuo ndu ochie nke mmehie
- g. ____ Elie ndụ ochie ahụ n'ime ọnwụ Kraist site na imikpu n'ime mmiri a na-akpọkarị baptizim.
- h. ____ Nata n'aka Chineke aru ime mmụọ e bilitere n'ọnwụ, onyinye nke Mụọ Nsọ, na ibanye n'ime ahụ Kraist, Nzukọ-nsọ Ya.
- i. ____ Na-ebi ndụ n'ikwesị ntụkwasị obi nye nkuzi Kraist na-ekwe ka ọbara Kraist nọgide na-asachapụ gị ajọ omume niile.
- j. ____ Ihe niile dị n'elu

20. Gịnì bụ ọ̀nọ̀dụ̀ gị̀ n'ebe Chineke gị̀ na onye kere gị̀ nọ̀?

a. ____ ! maara Jizọs

b. ____ Kraịst maara gị̀